

Lorenz Langenegger

Muž s hodinkami

Může mu být útěchou, že mateřská školka je blíže než hřbitov? uvažuje Viktor, když vyjde z domu a zahne za roh, kde je slyšet smích dětí a on může pozorovat jejich veselé obličejy, když je houpačka vynese až nad živý plot, může to být dnes pro něho útěcha? Zatím se ještě na jednu z laviček v parku před mateřskou školkou nikdy neposadil, pokaždé si vybral lavičku na hřbitově. Dává přednost hřbitovu, protože si cení klidu, jen klidu a ne mrtvému tichu, jak mu obvykle Marie za deštivých dnů předhazovala. Kromě toho jsou lavičky u mateřské školky přes den obsazené matkami a večer Tamily. Ti sem chodí hrát a mají tedy plné právo na lavičkách sedět. Matky čekající na své děti si hrají s později narozenými v pískovišti nebo na prolézačce. Tamilyové rozdávají ve světle pouličních lamp karty a nechávají kolovat whisky, kterou ředí colou. Na co čekají, o tom se může Viktor jen dohadovat, na mír u nich doma nebo na zprávy od příbuzných. Jak to vidí on a jak také trpělivě vyložil Marii, když se ho ptala, proč chodí tak často na hřbitov, pro něho tam už žádné další volné lavičky nezbyvají. To, že chodí na hřbitov, nijak nesouvisí s hroby a už vůbec ne s mrtvými, kteří v nich leží, nezná jediného z nich, přestože jde o velký hřbitov, jakoukoli ponurou zálibu ve společnosti mrtvých striktně odmítá, souvisí to pouze s nabídkou laviček a tavním klidem, s ničím jiným. S domněnkou, že by snad mohl mít nešťastnou povahu, nemůže v žádném případě souhlasit. Není o nic melancholictější než ostatní lidé. Dneska ovšem, jak musí přiznat, zůstal ležet v posteli, přestože venku už se dávno rozednilo.

Viktor jde kolem mateřské školky, kolem zelených okenic družstevních bytů, přejde hlavní ulici a ještě než dojde k bráně hřbitova, ví, že ji mine a půjde dál, přestože nemá v hlavě žádný jiný cíl. Nezabočí-li do hřbitovní aleje, jak to udělá dnes, nezbyvá mu než celý hřbitov obejít. Ulice s hustým provozem, která vede kolem hřbitovní zdi, je špatnou alternativou ke kvetoucím trávnikům, starým rozložitým dubům a platanům, studnám a lavičkám, které na něho čekají uvnitř hřbitovních zdí. Až hřbitov celý obejde, pokusí se projít na druhý pokus kovanou bránou a ucítit pod botami vrzající kamínky hlavní hřbitovní aleje. Pokud se mu ani tento druhý pokus nezdaří, bude se muset vrátit bez úspěchu domů, kde ho čeká řada dlouhých hodin, než mu nastalý večer dovolí v bytě rozsvítit. A to přesto, že není třeba čekat až do večera, než ho přitmí v jeho stinném bytě ve zvýšeném přízemí donutí stisknout vypínač. Za krásného dne uprostřed léta dopadají okny jeho dvou pokojů obrácených do ulice asi tak hodinu strmé sluneční paprsky. Už koncem září si musí sedat na okenní římsu, aby ucítil na tváři hřejivé paprsky. Jediné sluneční světlo, které k němu proniká oknem ze dvora do kuchyně a ložnice, je světlo odražené v noci měsícem.

Viktora omezený výhled nikdy nerušil. Před jeho oknem vede krátká jednosměrná ulice. Na obou stranách jsou jen tři domovní vchody. Úzké chodníky těm několika málo chodcům vystačí.

Značka zákazu zastavení dbá na to, aby žádná dodávka nebránila pouličnímu provozu. Cokoli jiného než fasáda protějšího domu pár metrů před Viktorovými okny by se rovnalo plýtvání veřejným prostorem. Marii se málem podařilo mu jeho byt zošklivit. Nevynechala jedinou příležitost si na jeho přítmi postěžovat. Úplně v tomhle bytě zajde, prorokovala mu, a on její útok odrazil poukazem na pokojovou rostlinu, která u něho už léta sice pozvolna, ale bez přestání roste. Denně jí ovoce, obhajoval své zdraví, a navíc bere vitamíny v podobě šumivých, ve vodě rozpustných tablet. Ale ani argument, že sluneční paprsky přispívají k propuknutí některých těžších onemocnění, nenechával Marii chladnou. Na svém odmítavém postoji ohledně polohy jeho bytu trvala. Její slova mu ještě dlouho doznívala v uších. Už je to nějaký pátek, co jí pomáhal z bot a kabát, který většinou nechávala volně spadnout na zem, všel řádně na ramínko. Přesto mu přes rty přelétne vzdorný a spokojený úsměv, když si vzpomene na její stížnosti. Má svůj byt rád a rostlina vyhnala poté, co ji přesadil, spoustu čerstvých, něžně zelených výhonků.

Dnes ráno musel pošťák dvakrát zazvonit, aby ho dostal z postele. Přesto však Viktora jeho zvonění donutilo rychle vyskočit, protože pošťák zvonil, jen když měl něco zvlášť důležitého k doručení, a trpělivý právě nebyl, jak Viktor dobře věděl. Kdo se neobjevil u dveří během okamžiku, ten zkrátka nebyl doma, alespoň z pošťákovy pohledu, a tak Viktor vyskočil, vklouzl do kalhot ležících na židli u postele a letěl ke dveřím. Pošťák byl právě na odchodu a Viktor se už už chystal zaprotestovat proti stále kratším intervalům, během nichž měl možnost dát hodnověrně najevo svou přítomnost v bytě, když vtom se k němu muž obrátil. Stiskl bohužel špatný zvonek, vysvětloval, dole místo nahoře, ale je to tam tak nejasně napsáno a obě tlačítka jsou stejně daleko od jmenovek, a tak jen když je odpočítá, dojde k jednoznačnému výsledku, která jmenovka patří ke kterému tlačítku. Balík stejně není určen jménu, které je uvedeno u mylně stisknutého tlačítka, nýbrž ženě bydlící v bytě nad Viktorem. Nemějte mi to za zlé, přál si ještě muž a byl pryč.

Byl to neobvykle velký balík, co měl pošťák doručit, tak velký, že se mu ani nevešel do podpaží a aby ho vůbec vynesl po schodech, musel ho držet oběma rukama. Co všechno se dá v tak velkém balíku poslat, vrtalo Viktorovi hlavou, svítící globus se stojanem z třešňového dřeva, italský kávovar se samostatným mlýnkem či první polovinu v kůži vázaného vydání Brockhausu? Vybral ze schránky obvyklá dvě tři odmítnutí a zklamaně zavřel dveře, protože naléhavé zvonění neplatilo jemu. Alespoň se podařilo oklamat jeho trudnomyslnost a vyhnat ho z postele, pomyslel si a odolal pokušení jít si zase lehnout.

Nastrouhal si jablko. Balík byl adresován sousedce nad ním, mohl ho přijmout za ni, proběhlo mu hlavou. Určitě nebyla doma. Každé ráno o půl osmé opouštěla dům ve velkém spěchu a málokdy se vracela před sedmou. Uspořil by jí jednu cestu na poštu a naskytla by se příležitost si s ní promluvit. Při občasných setkáních na schodech odpovídala na jeho pozdravy a dotazy ohledně počasí jen krátce, i když v přátelském tónu. Možná by ho i pozvala na skleničku vína a dala tak zapomenout na včerejší odpoledne. Nechal jablko jablkem, rozběhl se k oknu v obýváku, ale kukuřičně žluté auto pošty už ze zákazu stání odjelo. Smíchal nastrouhané jablko s pěti lžícemi ovesných vloček. Než se

uvařila voda na čaj, nechal vločky máčet v jablečné šťávě a pak je doplnil jogurtem. To byla snídaně, která ho už řadu let dokázala posilnit pro nastávající den.

Pokaždé neschází mnoho a Viktor by si sedl na jednu z laviček před mateřskou školkou. Když je volná některá z těch, na něž si žádná matka nedělá nárok, a pro Tamily s jejich kartami se ještě dostatečně neseťmělo, zpomalí chůzi a někdy se dokonce i na chvíli zastaví. Také dnes před jednou z laviček zaváhal a přemítal, zda by mu radost hrajících si dětí a pohled na dosud ničím nezatížený a bezmyšlenkovitý život, který se ještě zdá být nekonečný, neudělal dobře. Ale i dnes pokračoval dál, jeho váhání mu nezabránilo v tom přejít hřiště, přestože věděl, že už nebude mít k dispozici žádné další lavičky, na které by se mohl posadit, aby unikl hřbitovu. Zrovna dneska by mu byl rád vyhnul, protože právě hřbitov nesl v neposlední řadě vinu na tom, že zůstal ráno ležet v posteli déle než obvykle.

Zda rád vysedává na hřbitově, dostal včera otázku, a dnes si netroufá zamířit k místu, kde stál ještě nedávno červenolistý buk a teď je tam tabulka s vysvětlením, že krásný strom bylo nutné porazit, protože byl nemocný. Nebylo to poprvé, co se usadil v mezeře, kterou po sobě padlý strom zanechal, protože slunce tam vydrželo svítit déle než jinde. Ano, rád tu vysedává, odpověděl, a teprve když se vrátil domů, poznal, jaké světlo nebo spíš jaký stín na něho vrhla tahle první věta, to přitakání, které mu bez váhání přešlo přes rty. Člověk, který svobodně a bez výhrad přizná, že rád vysedává na hřbitově, mohl být, jak si Viktor bohužel až doma a tedy příliš pozdě uvědomil, snadno považován za podivného. Bylo tedy pravděpodobné, že muž, kterého ani neznal jménem, ho měl hned od počátku za podivného člověka a proto také tak náhle zmizel. Nazval si ho asi sám pro sebe podivínem, excentrikem, možná i neškodným snílkem, a přitom Viktor si od tohoto setkání tolik sliboval. Daleko přesahovalo jeho každodenní konverzaci se sousedem na sedadle v autobuse nebo s dámou u pokladny, která zapoměla zvážit jablka. Kdy vlastně u něho naposledy došlo k setkání, které by mohlo přerůst ve známost?

Ten muž byl přibližně v jeho věku. Měl na sobě oblek, na němž bylo hned poznat, že není z kategorie smutečních obleků, v jakých se chodí na pohřeb. Byl to obyčejný oblek do kanceláře, jakých je v tomhle městě vidět mnoho, ale jen zřídka na hřbitově. Obchody s pánskými oděvy takových prodají stovky různým zaměstnancům bank a pojišťoven, které mají svá sídla nebo přinejmenším pobočky v pronajatých administrativních budovách v centru města. Většinou se takové obleky prodávají v kombinaci s košilí, jejíž cedulka předstírá, že se dá snadno žehlit, a nenápadnou kravatou.

Musí ho omluvit, nechce rušit, to v žádném případě, Viktor si tady chtěl nejspíš jen posedět, což dělá tak rád, jak právě potvrdil, pokračoval muž a Viktorovi ani v tomhle okamžiku nedošlo, že zopakováním jeho odpovědi ho muž nabádá, aby ji ještě trochu rozvedl a předešel tak ohledně svého pobytu na hřbitově nedorozumění. Pravděpodobně by úplně stačilo, kdyby řekl, že tu sedí, protože všechny lavičky před mateřskou školkou jsou obsazené, a tomu muži by ani nepřišlo na mysl považovat ho za podivína.

Je mu to strašně líto, ale nedokáže být prostě zticha, musí mluvit a kdyby to Viktorovi nevadilo, rád by mluvil s ním, ale pokud by ho snad rušil, a v takovém případě stačí krátké přikývnutí, půjde okamžitě dál a nezdrží se u jeho lavičky ani o chvíli déle.

Lépe ten rozhovor pro Viktora ani začít nemohl.

Zda by mu mohl říct, kolik je hodin, zeptal se muž a ukázal přitom na své hodinky. Rád by si od něho nechal potvrdit přesný čas, protože v situacích, jako je tato, o svých hodinkách vždy pochybuje, přestože fungují už od jeho biřmování naprosto bezvadně a on od té doby nezmeškal jediné letadlo či schůzku, přinejmenším nemůže od svého biřmování dávat vinu za jedinou minutu zpoždění svým hodinkám.

Viktor mu sdělil, kterou čtvrt hodinu odbily hodiny na věži naposledy, protože sám žádné hodinky nenesil.

Pokud odbily tři, pak je i dnes s jeho hodinkami všechno v nejlepším pořádku a jemu nezbude nic jiného než čekat.

Muž se chystal usednout vedle Viktora, ale hned zase vyskočil, ještě než přišla látka jeho kalhot do styku s dřevěným povrchem lavičky.

Dovolí mu vůbec, aby se posadil? zasmál se muž, už mu přece pohrozil, že nedokáže být zticha, a jen co mu Viktor dovolí, aby se vedle něho posadil, příválu jeho slov se nevyhne.

Viktor přikývl a muž si sedl. Stav, kdy oba seděli vedle sebe, však neměl dlouhého trvání. Muž komíhal koleny, což vedlo k tomu, že neudržel ani horní polovinu těla v klidu a rozkomíhal dokonce i prameny svých napomádovaných vlasů, které mu padaly do čela. Muž o svém neklidu dobře věděl a aby ho potlačil, přehodil po chvíli nohu přes nohu a ruce si vmáčkl mezi stehna. Odsouzen tak k nehybnosti, pokusil se několikrát zhoupnout dopředu a dozadu, nakonec z lavičky vyskočil a ulehčeně si oddechl jako člověk, kterého po letech vězení zbavili okovů. Otočil se kolem své osy a postavil se za lavičku. Zatímco šoupal nohama po drobném šterku a vířil tím malé obláčky prachu, které se jako šedý film ukládaly na jeho polobotkách, pokračoval v hovoru.

Nejpozději ve čtyři bude vědět, co a jak. Ve čtyři! To je bezmála ještě celá dlouhá hodina. Štěstí, že ho potkal. Kdyby se Viktor posadil na jinou lavičku, neví, jak by tuhle hodinu přestál. Už se začínal obávat, že to nebyl dobrý nápad jít si sednout zrovna na hřbitovní lavičku. Tady nemohl s tak trpělivou osobou, jakou je Viktor, počítat, na židličce u baru by byla šance, že potká někoho, kdo se s ním bude chtít hodinu bavit, jistě větší. U barového pultu by se ale vystavil nebezpečí, že se během hodiny opije, a to by bylo bez ohledu na výsledné rozhodnutí komise osudné. Nemůže si dovolit vrátit se do kanceláře opilý, to by mu bezpochyby vyčetli jako neomluvitelnou slabost, kdyby si v takové situaci neuměl jinak poradit než se opít. V nejhorším případě by taková událost vedla k přehodnocení jeho věci. Ale měl štěstí, že narazil na člověka, který ho v tuto dlouhou hodinu podpoří, a on je mu za to vděčný.

Viktor otočil hlavu v naději, že tak bude moci pohlédnout muži do očí. Těšilo ho, že mu někdo vyjadřuje vděčnost, a chtěl člověku, který mu řekl něco tak pěkného, věnovat vřelý pohled. Ale muž zíral na své mechanicky sem a tam se šouparující špičky bot a chvíli trvalo, než mu obraz jeho zaprášených polobotek pronikl do mozku a on si uvědomil, že jimi šoupe. Učinil další pokus si sednout.

Opět však ztroskotal na neovladatelné touze po pohybu. Opřel se jednou nohou o lavičku a začal kývat trupem vpřed a vzad. Stál teď před Viktorem a ze zadní kapsy u kalhot vytáhl peněženku.

Předevčírem byly jeho synovi tři roky. Jejeje, už tři roky! zvolal a plácl se rukou do kolena. A druhé dítě je na cestě. Několik dní to už vědí s jistotou. Uspořádali malému oslavu narozenin. Poprvé si mohl pozvat i kamarády. Děti už velmi brzy vědí, koho mají rády a koho ne. A jejich malý okamžitě věděl, koho chce pozvat a koho ne. Večer předtím strávil tím, že nafukoval balónky, jeho žena to nedělá ráda, nemůže vystát ani dopisní známky a obálky, které samy nelepí, zato však výtečně peče.

Muž podal Viktorovi fotografii, na níž byl zobrazen malý blondatý klučina, jak sedí před obrovským koláčem. Viktor se usmál a přece jen uctil muže vřelým pohledem.

Krásné dítě. S živýma očima. Jeho syn má jistě výjimečnou povahu, to je dobře vidět. Svou vůlí přivede jistě rodiče nezřídka do rozpaků.

Do rozpaků, zasmál se muž, to je mírně řečeno hodně zdrženlivé. Ten maličký dokáže pravidelně vyvést svou matku i otce, když se vrátí večer z práce, nadobro z míry. Je neuvěřitelné, že takový tříletý človíček může mít v hlavě tak utkvělé myšlenky. Před měsícem, za toho výjimečně horkého víkendu, si vyjeli do přírody, auto nechali na kraji lesa a vklouzli se všemi saky paky do osvěžujícího chládku. Našli si krásné místo u potoka, kde si rozložili deku a uspořádali malý piknik. Maličký se hned rozběhl k potoku, voda děti přitahuje přinejmenším stejně jako oheň a všechno, co je nebezpečné, a rodiče z toho mají neustále stres. On se ihned rozběhl za ním a ještě ho stačil na poslední chvíli chytit za pásek u kalhot a stáhnout jemu i sobě boty, než se ponořili do studené vody. Na jednom mělkém místě začal syn kupit kamínky na hromadu, aby potok přehradil. Byla to jeho první přehrada na potoce, do které se kdy pustil. On, otec, přestože už dávno odrostl dětským střevíčkům, nedokáže odpočívat u žádného potoka, aniž by se hned nepustil do jeho přehrazování. Maličký se však o jeho zkušenosti ani v nejmenším nestaral a naprosto přesně jemu, zkušenému staviteli hrází, ukazoval, kam který kámen přijde, i když to byla jeho první hráz v životě.

Muž vsunul fotografii zpátky do peněženky a hluboce se zamyslel.

Je si jistý, že maličkému se potok podařilo dokonale přehradit, řekl Viktor do ticha, které po mužově odmlčení nastalo.

Od samého počátku si pohrával s myšlenkou, že založí u domu malý biotop, a přirozeně u něj nesmí chybět potůček.

Ta slova vyšla z mužových úst nepřilíši přesvědčivě, jako by o nich neměl jasnou představu. Řekl je jen tak a v myšlenkách už byl zřejmě někde jinde. Začal luskat kloubem na malíčku levé ruky. Napětí, kterého tak muž kloub po kloubu zbavoval, se přeneslo na Viktora. Až k prsteníku pravé ruky se dokázal ovládat, pak už to ale nevydržel.

Pěstuje v zahradě také květiny, nebo jen zeleninu? chtěl vědět. Jedinou možností, jak přijít ve městě k troše vlastní zeleniny, přerůstající rozměr balkónového truhlíku, je získat místo v zahradní kolonii, což je ovšem úvaha, kterou se nijak vážně nezaobírá.

Viktor si právě včas všiml, že tudy dál cesta nevede. Zatímco mluvil, muž zarytě mlčel. Hovorem o zahradách by si stejně mohl jen uškodit, zahradnické práce mu byly úplně cizí. Proč

vlastně, říkal si, možná by to tak nemuselo zůstat, má koneckonců k přírodě blízko, i když mu nemocný buk nepřipravil žádné bezesné noci. O svou pokojovou rostlinu nepečoval Marii navzdory, ale protože ho těšilo, když prospívala. Předsevzal si, že v budoucnu rozšíří hledání zaměstnání o povolání zahradníka. Pravidelně se ucházel o práci zedníka a truhláře, ne snad že by se ta povolání vyučil, ale protože byl přesvědčen, že si úkony zedníka nebo truhláře dokáže osvojit. Také se už ucházel o práci soustružníka a jemného mechanika, jednou dokonce i lesního dělníka, jak si vzpomíná, to už bylo zahradnictví docela blízko. Uškodit to nemůže, možná by se pro něho našlo místo pomocného zahradníka, díky němuž by se mohl usadit v nějakém květinovém záhonu nebo pěkném zeleném trávníku.

To všechno je v nejvyšším ohrožení, řekl muž a začal přecházet před Viktorovou lavičkou sem a tam. Pohlédl na hodinky. Možná už právě teď, přesně osm minut před půl čtvrtou, je jeho osud zpečetěn. Pokud komise učiní nepříznivé rozhodnutí, pokud se list obrátí a vedoucí oddělení nebude moci dodržet svůj slib, který mu stvrdil rukou dáním, když opouštěl kancelář, bude všechno ztraceno.

Viktor by mu byl rád řekl něco uklidňujícího. Posadí-li se muž zase vedle něho, pomyslel si, mohl by mu dokonce položit ruku kolem ramen. Měl příjemné ruce, teplé a měkké, pravidelně si stříhal nehty a neokusoval si je, v případě nutnosti je i piloval. Marie jeho ruce vždycky chválila.

Takové věci přicházejí pokaždé v nevhodný okamžik, to je mu samozřejmě známo, ale tenhle okamžik je vyloženě nevhodný. Druhé dítě na cestě, právě se přestěhovali do nového domu, ale zdaleka ho ještě nemají zařízený. Při nejlepší vůli si nedokáže představit, co by to pro ně znamenalo.

Muž si zakryl rukama obličej a přestal přecházet sem a tam, jako by si přece jen dokázal představit, co ho v příštích minutách čeká. Viktor také vstal a bezradně k muži přistoupil.

Je si jistý, že komise nedojde k jinému závěru než jeho představený. K žádnému jinému ani dospět nemůže, protože je zřejmé, jak se muž chová, každému člověku jen s trochou zdravého rozumu je jeho dovednost okamžitě nápadná, a v komisi bezpochyby sedí rozumní lidé. Ať si jen nedělá starosti.

Viktor cítil, že mezi ním a mužem existuje jakési pouto, a chtěl toho využít k navázání užšího kontaktu. Porozumění, které mu dával najevo, nemohlo tomu druhému uniknout. Potkali se tu dva lidé, kteří spolu mohli sedět na jedné lavičce, i když před ní teď stáli.

Své ženě o ničem neřekl. Muž zavrtěl hlavou. Musí ji šetřit. Raději si ani nepředstavuje, jak by si s ní mohl v budoucnu sednout za jeden stůl, jak by vedle ní usínal a probouzel se, kdyby s ní nemohl promluvit o nejhorší ze všech možností, pokud něco takového opravdu v příštích chvílích nastane.

Do jeho největších obav zazvonil mobilní telefon. Viktorovi se zdálo, že mužova už tak bledá tvář ještě pobledla. Pomalu vytáhl telefon ze saka, ale potom si ho rychle přitiskl k uchu. Na vteřinu strnul v obavách, pak se však jeho napětí uvolnilo a vystřídala je radostná úleva. Muž se rozzářil. Nebylo pochyb, že jeho představený mu gratuluje ke šťastné zprávě, že všechno zůstává při starém a komise po zvážení všech okolností potvrdila, co předpovídal. Muž se usmíval, ještě během hovoru se od Viktora odvrátil a popošel několik kroků. Viktor se za ním díval, dokud nezmlizel mezi náhrobky. Pak se posadil na lavičku a čekal.

Trvalo několik minut, než pochopil, že muž se už nevrátí. Odešel do kanceláře, aniž dal Viktorovi možnost pogrataloval mu, že nešťastná událost tak dobře dopadla. Ještě déle trvalo, než jeho údiv nad náhlým mužovým odchodem přešel ve smutek. Když Viktor nakonec vstal a vydal se k domovu, slunce už zašlo a nastal večer.